

LS 0805-0479, LS 0709-0936
LS 0802-0153, LS 0802-0155
LS 0803-0258, LS 0803-0261
LS 0803-0266

Bilaga 12

Landstingsrådsberedningens skrivelse den 23 oktober 2008

**Motion 2008:10 av Ingela Nylund Watz m fl (s) om att infoga
AB Storstockholms Lokaltrafik i övriga landstingskoncernen**

Föredragande landstingsråd: Christer Wennerholm

Ärendet

Motionärerna föreslår att AB Storstockholms Lokaltrafik infogas i övriga landstingskoncernen.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Kostnaden för att genomföra motionens förslag beräknas till minst ett par hundra miljoner och i värsta fall till över två miljarder kronor, utan att några fördelar för kollektivtrafiken eller dess resenärer skulle uppnås. Med hänvisning till detta föreslås landstingsfullmäktige att avslå motionen.

LS 0805-0479, LS 0709-0936
LS 0802-0153, LS 0802-0155
LS 0803-0258, LS 0803-0261
LS 0803-0266

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 23 oktober 2008.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 4 november 2008.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till s-ledamöternas förslag, dels till v-ledamotens förslag, dels till mp-ledamotens förslag.

Landstingsstyrelsens beslut fattades utan omröstning.

S-ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag att anse motionen besvarad i enlighet med socialdemokraternas och vänsterns reservation i styrelsen för AB SL

V-ledamoten reserverade sig till förmån för sitt förslag att anse motionen besvarad.

Mp-ledamoten reserverade sig:

”Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta att anse motionen besvarad.

Landstingsstyrelsen bör ges i uppdrag att utreda konsekvenserna av ett infogande av AB Storstockholms Lokaltrafik och dess dotterbolag i ägarbolaget Landstingshuset i Stockholm AB.

Det behövs en fördjupad utredning av konsekvenserna för såväl AB SL som för LISAB och landstinget, om landstingets organisation skulle ändras till en sammanhållen koncern.

Landstinget bör också ges i uppdrag att utreda hur en ökad koppling mellan regionplane- och trafikkontoret och den operativa och strategiska planeringen inom AB SL kan åstadkommas.”

FÖRSLAG 2008:81

LS 0805-0479, LS 0709-0936
LS 0802-0153, LS 0802-0155
LS 0803-0258, LS 0803-0261
LS 0803-0266

Ärendet och dess beredning

Ingela Nylund Watz m fl (s) har i en motion (bilaga), väckt den 11 mars 2008, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* infoga AB Storstockholms Lokaltrafik i övriga landstingskoncernen.

Yttranden har inhämtats från landstingsdirektören och AB Storstockholms Lokaltrafik.

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 29 augusti 2008 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* avslå motionen.

AB Storstockholms Lokaltrafiks styrelse har den 26 augusti 2008 som yttrande överlämnat SL-förvaltningens tjänsteutlåtande (bilaga).

S- och v- ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag (bilaga).

LS 0805-0479, LS 0709-0936
LS 0802-0153, LS 0802-0155
LS 0803-0258, LS 0803-0261
LS 0803-0266

Bilaga 12:1

Motion 2008:10

Lagen (1997:734) om viss kollektivtrafik innebär att kommuner och/eller landsting är länstrafikansvariga. Ansvaret är gemensamt och deras uppgifter skall handhas av en trafikhuvudman. I Stockholms län anger lagen särskilt att landstinget skall vara trafikhuvudman. I egenskap av länstrafikansvarig trafikhuvudman åligger det Stockholms läns landsting att främja en tillfredställande trafikförsörjning och ta ansvar för den lokala och regionala persontrafiken.

AB Storstockholms Lokaltrafik har av landstingsfullmäktige fått ansvaret för den ordinarie kollektivtrafiken med buss och spårbunden trafik. Det åligger AB SL att rapportera till landstingsfullmäktige, från vilken man får inriktningsbeslut, budget etc. AB SL utgör i sig självt en egen koncern skild från den övriga landstingskoncernen och i AB SL ingår vidare ett antal hel- eller delägda dotterbolag. Formellt sett är det landstingsfullmäktige som utövar ägarstyrningen av AB SL.

Landstingets andra trafikbolag, Waxholms Ångfartygs Aktiebolag (WÅAB), som av landstinget fått ansvaret för båttrafiken har en verksamhet som bär stora likheter med AB SL – om än i mindre skala – det vill säga det är ett aktiebolag med en politiskt sammansatt styrelse och en funktionsindeldad intern organisation. En central skillnad är dock att WÅAB ingår i den koncern, Landstingshuset AB, som landstinget bildat för att samla sitt ägande i olika bolag. Detta innebär även att landstingsstyrelsen kan utöva den formella ägarstyrningen av bolaget.

Styrelsen för Landstingshuset AB har för närvarande personsamband med landstingsstyrelsens strategiska utskott, vilket har till uppgift att särskilt bereda landstingets övergripande ägarstyrning samt de samlade investeringsfrågorna. Investeringarna i kollektivtrafiken är av stort omfattning, men uppföljningsansvaret för dessa är genom landstingsstyrelsens underordnade roll visavi AB SL inte lika tydlig och en aktiv ägarstyrning kan inte utövas i samma grad som för övrig verksamhet.

Det är en märklighet och inte särskilt ändamålsenligt att AB SL inte underställts landstingsstyrelsens formella ägarstyrning på motsvarande sätt som övriga landstingsägda bolag. Inte minst är det olyckligt med tanke på att landstinget ytterst har ett i lag reglerat ansvar i sin roll som trafikhuvudman, ett ansvar som aldrig kan överlätas på ett enskilt bolag.

FÖRSLAG 2008:81

LS 0805-0479, LS 0709-0936
LS 0802-0153, LS 0802-0155
LS 0803-0258, LS 0803-0261
LS 0803-0266

Genom att organisatoriskt inlemma AB SL i den övriga landstingskoncernen och ägarbolaget Landstingshuset AB skulle förutsättningarna för en bättre styrning av trafikverksamheten stärkas.

För det första kan då ägaren ges en roll för att knyta den regionala utvecklingsplanen (RUFFS) till planeringen av AB SL:s planering. I dagsläget kan ifrågasättas om det finns en tillräcklig koppling mellan RUFFS, landstingets budget och den strategiska och operativa planeringen inom AB SL. Den övergripande inriktningen för trafikverksamheten finns med som en integrerad del i RUFFS. Den innehåller dock ingen finansiering, inga tidsplaner och inga genomförandeanalyser. Sådana finns inte heller i något annat dokument, exempelvis i form av en separat trafikstrategi. Istället utarbetas för närvarande inom AB SL en strategisk plan. Här tas också verksamhetsplan och budget fram, men hela detta arbete hanteras inom ramen för SL:s styrelse och tjänstemannaledning. Ansvarskedjan, vem som gör vad och vem som rapporterar till vem (beredning, samråd och beslut) riskerar bli otydlig i förhållande till RUFFS övergripande mål och riktlinjer.

För det andra kan samverkan mellan landstingsstyrelsens förvaltning (LSF) utvecklas i den löpande ekonomiska rapporteringen – inte minst rörande investeringsfrågorna. Framför allt skulle löpande rapportering från bolaget även formellt passera landstingsstyrelsen och de frågor som ägaren vill ha belysta i rapporteringen kan då bli tydligt adresserade.

För att tydliggöra förutsättningarna för AB SLs operativa verksamhet är det, för det tredje, viktigt att också i övrigt kunna ha en tydlighet i ägarstyrningen via särskilda ägardirektiv och reglementen, något som underlättas avsevärt om AB SL ingår i samma struktur för ägarstyrning som landstingets övriga bolag. På så sätt ges bland annat ett tydligare uppföljningsansvar för de av landstinget fastställda besluten av policykaraktär.

Med anledning av ovanstående föreslås landstingsfullmäktige besluta

att AB Storstockholms Lokaltrafik skall infogas i den koncern, Landstingshuset AB, som landstinget bildat för att samla sitt ägande i olika bolag samt att landstingsstyrelsen därmed ges en formell och definierad roll att utöva ägarstyrningen av bolaget.

Stockholm den 6 mars 2008

Ingela Nylund Watz

Lars Dahlberg

Anna Kettner

LS 0805-0479, LS 0709-0936
LS 0802-0153, LS 0802-0155
LS 0803-0258, LS 0803-0261
LS 0803-0266

Bilaga 12:2

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Landstingsstyrelsens förvaltnings synpunkter och kommentarer

Under 2006 genomfördes en utredning avseende de juridiska och ekonomiska konsekvenserna av en avbolagisering av AB SL.

Av utredningen framgick det att de administrativa kostnaderna för att genomföra en avbolagisering kan uppskattas till ett par hundra miljoner kronor. Att infoga AB SL i Landstingshuskoncernen skulle kunna rendera motsvarande kostnad enär samma process i princip måste genomföras.

En organisatorisk förflyttning av SL till LISAB-koncernen med Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB) som moderföretag, medför utlösande av en femårig koncernbidragsspärr, vilket innebär att underskotten är spärrade mot koncernbidrag, från de bolag som inte ingick i samma koncern som förlustbolaget de år som underskotten uppkom.

Detta är i och för sig ingen förändring mot i dag, då koncernbidragsmöjligheter saknas mellan de två bolagsrättsliga koncernbildningarna SL-koncernen och LISAB-koncernen.

En överlåtelse av aktierna från Landstinget till Landstingshuset i Stockholm AB bör ske till marknadspris om inte de ackumulerade förlustavdrag som SL skattemässigt har, helt skall elimineras.

SL:s aktier är i dag bokförda till 4,955 mkr. Den s.k. beloppsspärren innebär att underskottet i förlustbolaget reduceras till 200 procent av förvärvarens utgift för att uppnå det bestämmande inflytandet i bolaget.

Om det förvärvade bolaget har större underskott än så, förloras överskjutande del för all framtid. SL:s förlustavdrag uppgår till betydande belopp där således huvuddelen skulle gås förlorade vid en aktieöverlåtelse

Vidare är LISAB:s egna kapital och likvida medel otillräckligt för att förvärva AB SL. En lånefinansiering fullt ut är inte tillrådligt, om regelverket kring s.k. ansvarsgenombrott skall undvikas.

De gemensamma rekvisiten för ansvarsgenombrott är att bolaget inte har något självständigt affärsmässigt syfte, att bolaget inte har en självständig förvaltning samt att bolaget är underkapitaliserat i förhållande till den

FÖRSLAG 2008:81

LS 0805-0479, LS 0709-0936
LS 0802-0153, LS 0802-0155
LS 0803-0258, LS 0803-0261
LS 0803-0266

verksamhet den bedriver. Ägaren kan då bli skadeståndsskyldig vid en konkurs.

En nyemission är därför nödvändig för att undvika ett eventuellt ansvars-
genombrott. LISAB:s soliditet var vid ingången av 2008, drygt 18%. Vid ett
förvärv av AB SL till landstingets bokförda värde, 4,955 mkr, erfordras en
nyemission på i storleksordningen 1 miljard, för att bibehålla nu gällande
soliditetsnivå för LISAB.

LISAB:s tjänstemannaorganisation och uttalade roll har hitintills inte varit
att aktivt styra ingående bolag i koncernen. Styrning av verksamheten har
skett via produktionsutskottet och strategiska utskottet samt via styrdoku-
ment beslutade av Landstingsfullmäktige såsom specifika och generella
ägardirektiv. En förändrad roll i enlighet med motionen fordrar en betydande
resursförstärkning personellt.

LS 0805-0479, LS 0709-0936
LS 0802-0153, LS 0802-0155
LS 0803-0258, LS 0803-0261
LS 0803-0266

Bilaga 12:3

SL-förvaltningens tjänsteutlåtande

Yrkande

I motionen framgår vidare att ägarstyrningen framför allt skulle stärkas inom tre områden.

- Ägaren ges en roll för att knyta den regionala utvecklingsplanen (RUFs) till planeringen av AB SLs planering. I dagsläget kan det ifrågasättas om det finns en tillräcklig koppling mellan RUFs, landstingets budget och den strategiska och operativa planeringen inom AB SL.
- Samverkan mellan landstingsstyrelsens förvaltning kan utvecklas i den löpande ekonomiska rapporteringen framförallt avseende investeringarna.
- Tydlighet kan skapas i ägarstyrningen via särskilda ägardirektiv och reglementen. Ett tydligare uppföljningsansvar skapas avseende de av landstinget fastställda besluten av policykaraktär.

SLs kommentarer till ovanstående yrkande

- Representanter från SL deltar löpande i framtagningen av den regionala utvecklingsplanen (RUFs). Vidare utgår all SLs långsiktiga trafik- och infrastrukturplanering från gällande regional utvecklingsplan. Landstingsstyrelsens förvaltning får löpande information om SLs långsiktiga planering och redogörelser lämnas när så efterfrågas i det strategiska utskottet.
- SL följer de av Landstingsstyrelsens förvaltning angivna mallarna för ekonomisk rapportering av investeringsprojekt.
- SL lyder under samtliga av landstingsfullmäktige fastställda policys, program etc. Uppföljning sker enligt de av landstingsstyrelsens förvaltning fastställda mallarna för samtliga bolag och förvaltningar.

Finns ytterligare önskemål/behov av information finns stora möjligheter att tillgodose dessa.

Ekonomiska konsekvenser

För att inte förlora de ackumulerade underskottsavdragen som är genererade i AB SL och vilka har ett stort betydande värde för landstingskoncernen som helhet krävs en omfattande juridisk och ekonomisk hantering i samband med ett infogande.

Under 2006 genomfördes en utredning avseende de juridiska och ekonomiska konsekvenserna av en avbolagisering av AB SL, se vidare diarienummer

FÖRSLAG 2008:81

LS 0805-0479, LS 0709-0936
LS 0802-0153, LS 0802-0155
LS 0803-0258, LS 0803-0261
LS 0803-0266

SL 2006-3156. Av utredningen framgår att de administrativa kostnaderna för att genomföra en avbolagisering kan uppskattas till ett par hundra miljoner kronor. Därtill kan kostnader för omförhandling av de mer komplicerade avtalen tillkomma som i ett sämsta fall kan uppgå till över två miljarder kronor. Att infoga AB SL i övriga landstingskoncernen skulle kunna rendera motsvarande kostnad då samma process i princip måste genomföras.

I samband med ovan nämnda avbolagiseringsutredning genomförde även landstingskontoret en organisatorisk utredning där ansvaret som trafik- huvudman i Stockholms län belystes och behovet av ny tillstånds-prövning tydliggjordes, se vidare LS ärendenummer 0305-1694.

Bildandet av Landstingshuset i Stockholm AB

Av landstingsfullmäktiges beslut 1993 framgår att skälen att bilda Landstingshuset i Stockholm AB var att ta tillvara landstingets ekonomiska intressen genom att det nya bolaget gav möjligheter till resultatutjämning i koncernboks slutet mellan de i koncernen ingående bolagen. Någon ägarstyrning skulle inte utövas genom bolaget.

Slutsats

Mot bakgrund av det ovan redovisade gällande arbetsformer och ekonomiska konsekvenser ser SL inte att de eventuella fördelar som skulle kunna uppnås vid infogandet av AB SL i landstingskoncernen överväger de kostnader som infogandet skulle medföra.

LS 0805-0479, LS 0709-0936
LS 0802-0153, LS 0802-0155
LS 0803-0258, LS 0803-0261
LS 0803-0266

Bilaga 12:4

S- och v-ledamöternas reservation i SL

I motionen föreslås en förbättrad styrmodell för utövandet av trafikhuvudmannaskapet. Utgångspunkten är att skapa en bättre precision vad gäller ägarstyrningen över AB SL, vilken i dag utgör en egen koncern med dotterbolag skild från den koncern där landstingets övriga bolag ingår. Genom att se till att landstingets samtliga verksamheter i bolagsform ingår i en samlad koncern ökar möjligheterna för att effektivt och ändamålsenligt utöva ägarstyrningen över AB SL och dess dotterbolag. Motionens förslag bör ges ett positivt bemötande och bör prövas genom att landstingsstyrelsen ges i uppdrag närmare belysa de administrativa följderna av ett infogande i LISAB.

Landstinget genomförde år 2006 en utredning om avbolagisering av AB SL (LS 0608-1482). Utredningen identifierade risker för vissa administrativa merkostnader och risker för merkostnader på grund av omförhandling av avtal vid en avbolagisering. Utredningen redovisade också olika lösningar som kunde eliminera merparten av de risker för merkostnader som identifierats. Utredningen blev sedan inte föremål för en fördjupad beredning där de olika lösningarna preciserades.

Utredningen om att avbolagisera AB SL prövade inte frågan om överföring av bolaget – eller dess dotterbolag – till Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB). Vid en sådan överföring skulle AB SL kvarstå i sin nuvarande juridiska form, vilket innebär att påverkan på ingångna avtal och annat blir av klart marginell omfattning jämfört med en avbolagisering.

Sedan landstinget 1993 bildade LISAB har kraven på en tydlig ägarstyrning ökat betydligt och landstinget har i flera steg utvecklat ägarstyrningen. Genom den sedan 2002 etablerade ordningen med personunion mellan styrelsen för LISAB och ett till landstingsstyrelsen hörande organ för ägarstyrning har innebörden av ägarbolaget förskjutits jämfört med de ursprungliga intentionerna. Idag är LISAB nära förbundet med den ägarutövande funktionen via personsambandet mellan bolagsstyrelsen och landstingsstyrelsens strategiska utskott.

Motionärerna pekar också på den brist som idag finns vad gäller uppföljningen av hur AB SLs planering följer den regionala utvecklingsplanen (RUFs). Det är inte ändamålsenligt att implementeringen av RUFs på strategisk och operativ nivå utövas av AB SL utan uppföljning och direktiv från landstingsstyrelsen, vilket dock är fallet i stor utsträckning idag. Tid-

FÖRSLAG 2008:81

LS 0805-0479, LS 0709-0936
LS 0802-0153, LS 0802-0155
LS 0803-0258, LS 0803-0261
LS 0803-0266

planer och genomförandeanalyser, särskilt vad gäller investeringsfrågorna, borde följas av landstingsstyrelsen på ett tydligare och mer systematiskt sätt än hittills. Hur uppföljningen av kopplingen mellan SLs planering och RUFs kan stärkas bör därför utredas särskilt av landstingsstyrelsen.

Förslag till beslut

Styrelsen föreslås besluta

att yttra sig över motionen i enlighet med denna skrivelse

att rekommendera landstingsfullmäktige att uppdra till landstingsstyrelsen att utreda ett infogande av AB Storstockholms Lokaltrafik och dess dotterbolag i ägarbolaget Landstingshuset i Stockholm AB

att rekommendera landstingsfullmäktige att uppdra till landstingsstyrelsen att utreda vilka åtgärder i övrigt som bör vidtas av ägaren för att skapa en ökad koppling mellan den regionala utvecklingsplanen och den operativa och strategiska planeringen inom AB SL.